

Odločba Višjega sodišča RS: VDS Sodba X Pdp 1183/2010

Zbirni podatki

Evidenčna številka: VDS0006404

Sodisce: Višje delovno in socialno sodišče Ljubljana

Oddelek: Oddelek za individualne in kolektivne spore

Datum: 14.10.2010

Področje: DELOVNO PRAVO

Institut: kolektivni delovni spor - delavski direktor - član uprave - član nadzornega sveta - nezdružljivost funkcije

[Povezava do dokumenta na portalu IUS-INFO](#)

Povezave

Zveza: ZSDU člen 72, 73, 83, 83/1, 83/3. ZGD-1 člen 255, 255/3.

Besedilo

Jedro:

Določba 3. odst. 255. člena ZGD-1 o nezdružljivosti funkcije člana nadzornega sveta in člana uprave delniške družbe ne pomeni, da član nadzornega sveta ne more kandidirati za funkcijo direktorja (člana uprave) iste družbe. Bistveno je le, da tak kandidat istočasno ne opravlja obeh funkcij in da ne odloča o svojem imenovanju. Za direktorja je lahko imenovan, funkcije pa ne more nastopiti, dokler mu ne preneha funkcija člana nadzornega sveta.

Izrek:

Pritožbi se delno ugotovi in se izpodbijana sodba sodišča prve stopnje delno spremeni tako, da se S.Č., rojeno ..., stanujočo na naslovu ..., imenuje za delavsko direktorico nasprotnega udeleženca za čas od prvega dne po prenehanju funkcije članice nadzornega sveta nasprotnega udeleženca do 3. 4. 2014 in da nasprotni udeleženec sam krije svoje stroške postopka.

V preostalem se pritožba zavrne in se v nespremenjenem delu (glede zavrnitve zahtevka za imenovanje S.Č. za delavsko direktorico za čas do prenehanju funkcije članice nadzornega sveta) potrdi izpodbijana sodba sodišča prve stopnje.

Obrazložitev:

Z izpodbijano sodbo je bil zavrnjen predlog, da se S.Č., roj. ..., stanujočo na naslovu ..., imenuje za delavsko direktorico pri K.L. za mandatno obdobje od dneva dokončnosti odločbe do 3. 4. 2014 (prvi odstavek izreka). Predlagatelju je bilo naloženo, da nasprotnemu udeležencu v roku 15 dni povrne stroške postopka v višini 624,00 EUR (drugi odstavek izreka).

Zoper takšno sodbo se predlagatelj pritožuje iz pritožbenega razloga zmotne uporabe materialnega prava. Navaja, da se je sodišče prve stopnje sicer postavilo na stališče, da je sodno varstvo dopustno ne samo v primeru, ko nadzorni svet zavrne imenovanje skupnega (kompromisnega) kandidata, temveč tudi v primerih, če v odboru (tako kot v konkretnem primeru), sploh ne pride do oblikovanja predloga skupnega kandidata za delavskega direktorja. Prav za takšne primere pa je povsem nelogično stališče, da nadzornega sveta preko sodišča ni mogoče prisiliti, da sprejme

kandidata, ki ga je že zavrnil, temveč bi moral svet delavcev ponuditi novega kandidata. V skladu s prvim odstavkom 81. člena Zakona o sodelovanju delavcev pri upravljanju (ZSDU, Ur. l. RS, št. 42/93 s spremembami) je uveljavitev funkcije delavskega direktorja v družbi z več kot 500 zaposlenimi pravica delavcev, katere realizacija ne more biti odvisna od volje delodajalca oziroma njegovega nadzornega sveta. V kolikor bi sledili razlogovanju sodišča prve stopnje, bi to pomenilo, da delodajalec lahko z vztrajnim zavračanjem kandidatov učinkovito onemogoča oziroma popolnoma in trajno blokira realizacijo zakonske pravice delavcev do delavskega direktorja. Igra predlaganja in zavračanja vedno novih in novih kandidatov se po tej logiki lahko nadaljuje v nedogled, delavci pa pod temi pogoji svoje zakonske pravice enostavno ne bi mogli nikoli realizirati. Razlaga zakona, ki lahko privede do takšnega rezultata, je že v osnovi nesprejemljiva in v nasprotju z načeli "lex semper intendit, quod convenit rationi" (zakon vedno namerava tisto, kar ustreza razumnemu preudarku) in "lex non intendit impossibile" (zakon ne namerava nemogočega). Delavski direktor je predstavnik delavcev v upravi družbe, kar pomeni, da imajo ti preko sveta delavcev pravico predlagati kandidata, ki bo po njihovi presoji lahko najbolje zastopal njihove interese v tem organu. Teh kandidatov ni neomejeno število, zato ni mogoče na nobeni razumski ali pravni podlagi od sveta delavcev zahtevati, da mora predlagati novega kandidata, če nadzorni svet njegov predlog zavrne, temveč mu zakon prav za takšne primere omogoča, da to pravico realizira preko sodišča. Pravica delavcev, da sami izbirajo svoje predstavnike v organih družbe, je zagotovo močnejša od pravice nadzornega sveta, da predlog zavrne. Zakon je formalno pristojnost nadzornega sveta za imenovanje delavskega direktorja kot enakopravnega člana uprave določil izključno zato, ker gre za organ, ki je formalno pristojen tudi za imenovanje ostalih članov uprave, ne pa zato, da bi predstavniki delničarjev presojali primernost posameznikov za opravljanje delavskopredstaviške funkcije v upravi družbe. Predstavniki delničarjev že po logiki stvari ne morejo odločati o izbiri predstavnikov delavcev, pač pa jih lahko le formalno potrjujejo. Zaželeno je sicer, da tudi predstavniki delavcev v upravah družb uživajo podporo obeh interesnih skupin. Prav zato zakon v primeru konflikta predpisuje

poseben uskladitveni postopek po 83. členu ZSDU. Vendar pa je jasno, da ima svet delavcev v primeru neuspeha takšnega postopka pravico imenovanja svojega kandidata doseči preko sodišča. V kolikor nadzornega sveta res ne bi bilo mogoče preko sodišča prisiliti, da sprejme kandidata, ki ga je že zavrnil, potem je institut sodnega imenovanja delavskega direktorja že v osnovi popolnoma brezpredmeten. Vendar pa Zakon ničesar ne določa brez razloga oziroma tja v en dan ("lex nihil frustra facit"). Sodišče ni vezano na voljo nadzornega sveta in lahko imenuje za delavskega direktorja tudi kandidata, ki ga je nadzorni svet prvotno zavrnil. Smiselna interpretacija zakona je tako ravno obratna od tiste, ki jo zagovarja sodišče prve stopnje. Sveta delavcev ni mogoče prisiliti, da bi bodisi skupnemu odboru bodisi nadzornemu svetu bodisi sodišču predlagal novega kandidata, ali pa se preprosto odrekel funkciji delavskega direktorja kot zakonski pravici delavcev. Povsem neutemeljen je tudi drugi zavrtnitveni razlog, to je nezdržljivost funkcije članov uprave in nadzornega sveta iste družbe. Z morebitnim imenovanjem predlagane kandidatke na funkcijo delavske direktorice že po zakonu preneha njena funkcija v nadzornem svetu. Po potrebi pa se lahko v takšnih primerih na temelju zakonske prepovedi iz 1. odstavka 273. člena Zakona o gospodarskih družbah (ZGD-1, Ur. l. RS, št. 42/2006 s spremembami) izpelje tudi poseben postopek nekrivdne razrešitve člana nadzornega sveta, ki je bil imenovan za člana uprave. Pritožnik predlaga, da pritožbeno sodišče izpodbijano sodbo spremeni tako, da ugotovi predlogu za sodno imenovanje S.Č. za članico uprave - delavsko direktorico nasprotnega udeleženca.

Pritožba je delno utemeljena.

Na podlagi drugega odstavka 350. člena Zakona o pravdnem postopku (ZPP, Ur. l. RS, št. 26/1999, 96/2002, 2/2004, 52/2007, 45/2008) je pritožbeno sodišče izpodbijano sodbo preizkusilo v mejah razloga, ki je naveden v pritožbi, pri tem pa je po uradni dolžnosti pazilo na bistvene kršitve določb pravnega postopka iz 1., 2., 3., 6., 7., 11. točke, razen glede obstoja in pravilnosti pooblastila za postopek pred sodiščem prve stopnje ter 12. in 14. točke drugega odstavka 339. člena ZPP in na pravilno uporabo materialnega prava.

Sodišče prve stopnje je zmotno uporabilo materialno pravo, ko je štelo, da na podlagi tretjega odstavka 83. člena ZSDU ni mogoče ugoditi tožbenemu zahtevku, ker ni namen te določbe, da bi nadzorni svet preko sodišča prisilili, da sprejme kandidata za delavskega direktorja, ki ga je nadzorni svet že zavrnil. Za takšno stališče v citirani določbi ni nobene podlage. Tretji odstavek 83. člena ZSDU namreč določa, da svet delavcev lahko zahteva, da delavskega direktorja imenuje pristojno sodišče, če delavski direktor v upravi ali predstavnik delavcev med izvršnimi direktorji upravnega odbora ni imenovan niti na podlagi določb prvega odstavka istega člena. Iz take določbe sledi, da svet delavcev lahko zahteva sodno imenovanje delavskega direktorja, če predhodni postopek, predviden v določbah ZSDU, ni privedel do imenovanja delavskega direktorja.

V določbah prvega in drugega odstavka 83. člena ZSDU o tem,

kakor ravnati, če nadzorni svet ne imenuje direktorja, ki ga je predlagal svet delavcev, ni nobene osnove za sklepanje, da bi v tem postopku skupni odbor nadzornega sveta lahko predlagal le drugega kandidata in ne tistega, ki ga je nadzorni svet že zavrnil. Prvi odstavek 83. člena ZSDU namreč določa, da mora odbor nadzornega sveta, ki je sestavljen iz enakega števila predstavnikov lastnikov, imenovanih izmed članov nadzornega sveta in predstavnikov delavcev, članov sveta delavcev, v enem mesecu po neuspelem glasovanju o predlogu sveta delavcev predlagati skupnega kandidata za delavskega direktorja. Res je sicer, da je bolj verjetno, da bo postopek iskanja skupnega kandidata za delavskega direktorja uspešnejši, če se poišče nekoga, ki ga nadzorni svet ni predhodno že zavrnil, vendar pa citirana določba nikakor ne pomeni, da svet delavcev ne bi smel vztrajati pri prvotnem kandidatu, kar se je v konkretnem primeru tudi zgodilo. Takšno vztrajanje je sicer imelo za posledico, da odbor ni predlagal skupnega kandidata za delavskega direktorja, kakor je to razvidno iz zapisnika 19. redne seje nadzornega sveta nasprotnega udeleženca. Okoliščina, da odbor sploh ni predlagal skupnega kandidata, pa ne pomeni, da ni izpolnjena procesna predpostavka za sodno varstvo.

Sodno varstvo ne bi bilo dopustno, če pri obravnavanju predloga sveta delavcev za imenovanje delavskega direktorja ne bi izvedli vseh tistih faz postopka, ki so predvidene v 82. in 83. členu ZSDU oziroma, če jih ne bi izvedli pravilno. Vendar pa iz spisa kaj takšnega ne izhaja. Svet delavcev je nadzornemu svetu nasprotnega udeleženca predlagal, da za delavsko direktorico imenuje S.Č. kot članico uprave nasprotnega udeleženca, kakor je to predvideno v prvem odstavku 82. člena ZSDU. Nadzorni svet predlagane kandidatke ni imenoval za delavsko direktorico, zato je bil v skladu s prvim odstavkom 83. člena imenovan odbor nadzornega sveta, ki je bil v skladu z drugim odstavkom 83. člena ZSDU sestavljen iz dveh članov predstavnikov lastnikov, imenovanih izmed članov nadzornega sveta in dveh članov predstavnikov sveta delavcev. Ta odbor je imel nalogo, da predlaga skupnega kandidata za delavskega direktorja. Odbor skupnega kandidata ni predlagal, zaradi česar nadzorni svet nasprotnega udeleženca ni imenoval delavskega direktorja. Gre za situacijo, ki je predvidena v tretjem odstavku 83. člena ZSDU. Kadar delavski direktor ni imenovan niti na podlagi postopka, ki je predviden v 1. odstavku 83. člena ZSDU (skupni kandidat, ki ga predlaga odbor nadzornega sveta), svet delavcev lahko zahteva, da ga imenuje sodišče.

Sodišče prve stopnje se je pri utemeljevanju stališča, da s sodbo za delavskega direktorja ni mogoče imenovati tistega kandidata, ki ga je nadzorni svet že zavrnil, sklicevalo na stališča iz sodbe pritožbenega sodišča opr. št. Pdp 1446/2005 z dne 29. 11. 2005. Vendar pa v citirani zadevi sklep o zavrnjenju predloga ni bil potrjen iz razlogov, na katere se v izpodbijani sodbi sklicuje sodišče prve stopnje, temveč zato, ker predlagatelj in nasprotni udeleženec niti nista pristopila k oblikovanju pravnega odbora skupščine (takrat veljavni ZSDU je namreč določal, da skupnega kandidata predlaga odbor skupščine). V nadaljevanju je pritožbeno sodišče sicer res navedlo, da je postopek po 83. členu ZSDU predviden kot postopek kompromisnega predlaganja

skupnega kandidata in ne kandidata, ki ga je nadzorni svet že predhodno odklonil oziroma ga ni imenoval za delavskega direktorja, zaradi česar je nerazumljivo, zakaj je predlagatelj v konkretnem sporu za delavskega direktorja ponovno predlagal tistega kandidata, ki ga nadzorni svet ni imenoval za delavskega direktorja. Vendar pa to stališče ne pomeni, da je pravno nedopustno vztrajanje sveta delavcev, da se za delavskega direktorja imenuje kandidata, ki ga nadzorni svet ni imenoval. Tako kot nadzornega sveta ni mogoče prisiliti, da za delavskega direktorja imenuje kandidata, ki ga ne želi imenovati, tudi sveta delavcev ni mogoče prisiliti, da predlaga drugega kandidata. Svet delavcev od sodišča lahko zahteva, da v kolektivnem delovnem sporu za delavskega direktorja imenuje kandidata, ki ga je nadzorni svet zavrnil, izpolnjena mora biti le predpostavka, da je pred tem bil imenovan odbor nadzornega sveta, ki je imel nalogo, da v mesecu dni predlaga skupnega kandidata ter da niti na tej podlagi ni prišlo do imenovanja delavskega direktorja.

Neutemeljen pa je tudi nadaljnji razlog za zavrnitev predloga, to je nezdržljivost funkcij člana nadzornega sveta in člana uprave. Sodišče prve stopnje kot pravno podlago svoje odločitve zmotno navaja določbo 273. člena ZGD-1, ki se nanaša na nezdržljivost funkcij članov nadzornega sveta s funkcijo člana uprave ali upravnega odbora od družbe odvisne družbe. Dejansko je potrebno uporabiti določbo 2. odstavka 255. člena ZGD-1, ki določa, da je član organa vodenja ali nadzora lahko vsaka poslovno sposobna fizična oseba, razen oseba, ki je že član drugega organa vodenja ali nadzora te družbe. V skladu s tretjim odstavkom istega člena pa morajo novi člani organi vodenja ali nadzora prijavi za vpis v register priložiti pisno izjavo, da ni okoliščin, ki bi po določbah tega zakona nasprotovale njihovem imenovanju. Iz takšne določbe tretjega odstavka 255. člena ZGD-1 izhaja, da član organa nadzora ne more hkrati opraviti tudi funkcije člana organa vodenja, kar pa ne pomeni, da član nadzornega sveta sploh ne bi smel kandidirati za funkcijo direktorja iste družbe. Bistveno je, da tak kandidat obeh funkcij ne opravlja hkrati in da tudi ne odloča o svojem imenovanju. V kolikor je tak član nadzornega sveta imenovan za direktorja, te funkcije ne more nastopiti, dokler mu ne preneha funkcija člana nadzornega sveta, ob prijavi za vpis v register pa mora priložiti pisno izjavo, da v tistem trenutku ni okoliščin, ki bi po določbah ZGD-1 nasprotovale njegovemu imenovanju, kar pomeni, da ob predložitvi takšne izjave ne sme biti več član nadzornega sveta.

Iz spisa ne izhaja, da S.Č., razen pogoja iz 1. alinee drugega odstavka 255. člena ZGD-1, ne bi izpolnjevala katerega od drugih pogojev, ki so za opravljanje funkcije člana organa vodenja določeni v preostalih alinejah tega člena in ker tudi iz zapisnikov nadzornega sveta, ki je odločal o predlogu za njeno imenovanje na to funkcijo, ni videti z zakonom utemeljenih razlogov, ki bi imenovanju nasprotovali, je pritožbeno sodišče na podlagi 5. alineje 358. člena ZPP izpodbijano sodbo delno spremenilo tako, da je predlogu delno ugodilo in je S.Č. imenovalo za delavsko direktorico za čas od prvega dne, ki bo sledil dnevu, ko ji bo prenehala funkcija članice nadzornega sveta nasprotnega udeleženca, do 3. 4. 2014, ko se izteče mandat uprave nasprotnega udeleženca. Kadar pa pravilno izvedenem postopku za

imenovanje delavskega direktorja, kakršen je predviden v 83. členu ZSDU, ne pride do imenovanja delavskega direktorja v družbi in svet delavcev od sodišča zahteva, da imenuje delavskega direktorja, potem sodišče predlaganega kandidata mora imenovati, razen če kandidat ne izpolnjuje katerega od pogojev, ki so predpisani v drugem odstavku 255. člena ZGD-1. Predlagana kandidatka S.Č. pogoja iz 1. alineje drugega odstavka 255. člena ZGD-1 ne izpolnjuje, dokler zaseda funkcijo članice nadzornega sveta nasprotnega udeleženca, zato jo je pritožbeno sodišče imenovalo šele za čas, ko ji bo ta funkcija prenehala, bodisi da bo z nje sama odstopila, ali pa bo z nje razrešena po postopku, predvidenem z zakonom.

Zaradi takšne odločitve je pritožbeno sodišče spremenilo tudi odločitev o stroških postopka in sicer tako, da je odločilo, da nasprotni udeleženec sam krije svoje stroške postopka.

V preostalem je pritožbeno sodišče na podlagi 353. člena ZPP pritožbo zavrnilo in v nespremenjenem delu (to je glede zavrnitve predloga za imenovanje S.Č. za delavsko direktorico za čas do prenehanja funkcije članice nadzornega sveta) potrdilo izpodbijano sodbo sodišča prve stopnje, saj je ugotovilo, da glede takšnega obsega zavrnitve predloga ni podan s pritožbo uveljavljani razlog, prav tako pa tudi ne razlogi, na katere pritožbeno sodišče pazi po uradni dolžnosti. Predlagatelj stroškov pritožbenega postopka ni priglasil, zato pritožbeno sodišče o njih ni odločalo.

Zveza:

ZSDU člen 72, 73, 83, 83/1, 83/3. ZGD-1 člen 255, 255/3.